СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 3. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 6-го січня 1944. No. 3. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, January 6, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОГИБІЦІЯ ЗНОВУ НА ПОРЯДКУ ДНЯ

ВАШИНГТОН. — Більше ніж 100,000 громадян прислали петицію до конґресу, щоб негайно ухвалити закон для заведення прогибіції алькоголічних напитків. Внесок в цій справі поставив в палаті репрезентантів конґресмен Брайсон із Савт Каролайни. Він домагається заборони напитків, які містять більше ніж півтора відсотка алькоголю. Заборона малаб тривати лише впродовж війни аж до покінчення демобілізації. Правничий підкомітет, що займається цею справою, поробив приготування до переслухання свідків на наступний тиждень. Буде це перша ділкість палати після поновного зібрання конґресу.

ХОЧУТЬ ПОДІЛИТИ ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ.

ВАШИНГТОН. — Між департаментом скарбу і конґресовим комітетом для підготування нових податкових законів слідно безупинні тертя. Департамент скарбу часто відмовляє інформацій конґресовому комітетови і спиняє працю. Між впливовими членами конґресу виринула думка, щоб відділити Бюро Внутрішних Приходів від департаменту скарбу і створити з нього окрему федеральну аґенцію, яка буде співпрацювати з конґресом. Ця думка має сильну підтримку в Комісії Фінансовій та Комісії Способів і Засобів палати репрезентантів.

КОНҐРЕСМЕНИ ПОГОДЖУЮТЬСЯ З КРИТИКОЮ СТРАЙКОМАНІЇ.

ВАШИНГТОН. — Загально приписують ґенералови Джорджови С. Маршалови, начальникови ґенерального штабу армії, що то він висловив погляд, начеб то через страйки треба було посвячувати більше життя американських во[я]ків на фронтах. Все-одно, хто це сказав, але сенатор Рід з Канзас, репрезентант Мей з Кентокі і Пломлі з Верм[онт] [ви]явили свою солідарність з такою критикою страйкового руху в Америці. Мей подає способи наладнання цього питання. Перше: заперестати страйки на час війни. Друге: колиб хтось з провідників робітничих юній хотів переконатися про думку вояків в справі страйків, от таких як плянований страйк на залізницях, треба спитатися ґен. Маршала, а він може згодитися взяти такого робітничого лідера на воєнний фронт щоб почув з уст вояків їхню думку про страйки. Конґресмен Пломлі твердить, що хтонебудь проволікає перемогу на полі бою, наражується на обурення публики.

ЗАЛОМАННЯ НІМЕЧЧИНИ НЕПРАВДОПОДІБНЕ.

ВАШИНҐТОН.—Упродовж останнього року Обєднані Держави звільнили спід німецької окупації одну пяту частину земель, а двацяту частину території, занятої японією, а це осягнено лише внаслідок дуже тяжкої боротьби. Такий погляд висловлюють у Бюрі Воєнних Інформацій. З цього самого джерела теж походить вістка, що наші воєнні знавці не надіються заломання домашнього фронту в Німеччині. Більше правдоподібне є ослаблення військового фронту, але треба ще буде багато твердої й завзятої боротьби, заки німецькі ґенерали прийдуть до висновку, що їм найліпше є піддатися.

КВАЛІФІКАЦІЇ ҐЕН. МАРШАЛА НА ПРЕЗИДЕНТА.

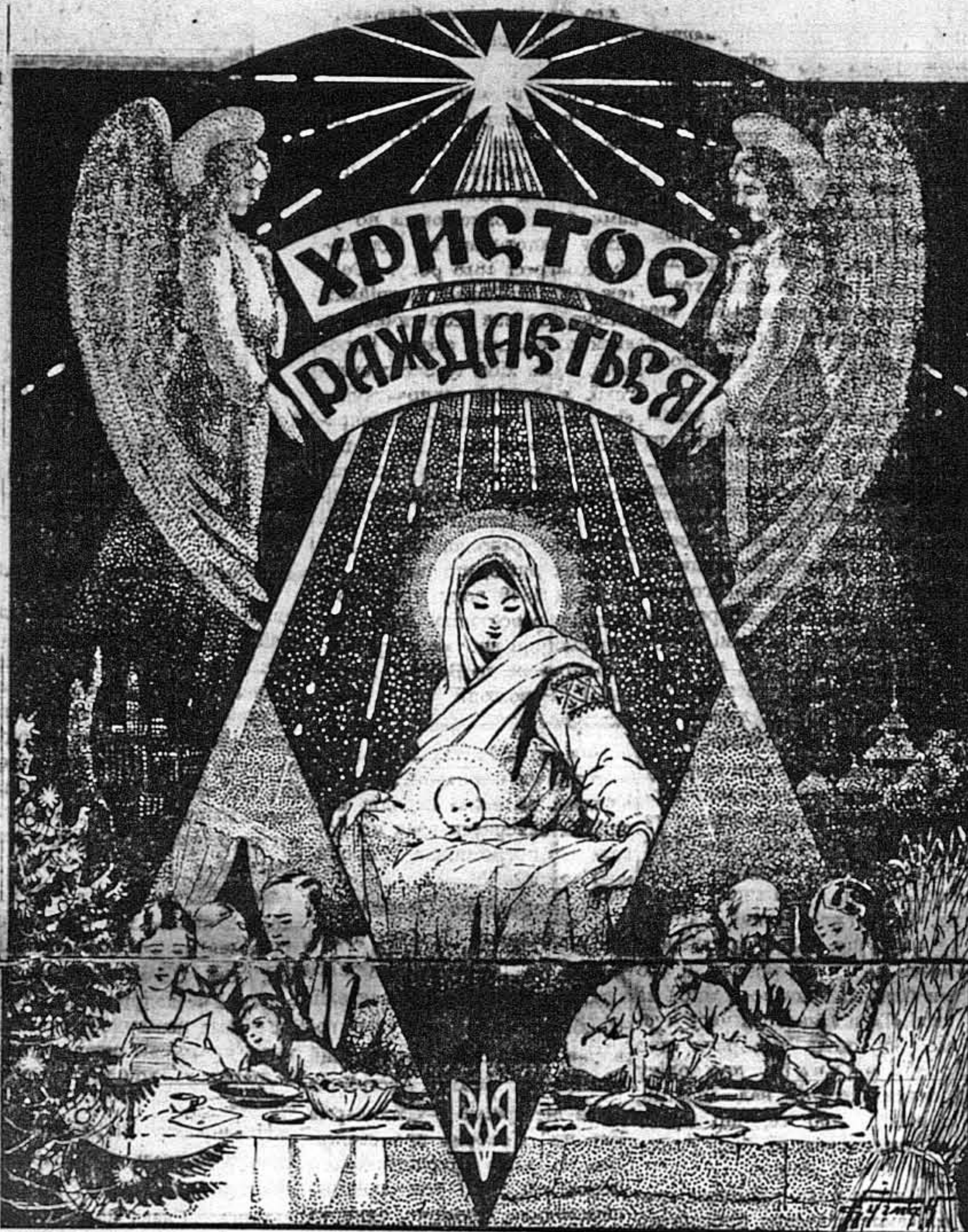
БОСТОН. — Капітан Еді Рікенбакер промовляв на бенкеті Клюбу Розголосу і згадав про начальника американського ґенерального штабу — ґен. Джорджа С. Маршала, як такого, що має кваліфікації на будучого президента Злучених Держав. „Америка потребує людини, що не буде панькатися з меншинами або з групами, що то роблять натиск" — сказав Рікенбакер. „Америка потребує чоловіка, якому нарід вірив би після вибору так як і перед вибором".

ЗАМАЛО СОЮЗУ ЧОТИРЬОХ ДЕРЖАВ ДЛЯ ВТРИМАННЯ МИРУ.

НЮ ЙОРК. — У черговій синдикованій статті бувшого підсекретаря стейту Сомнера Велеса читаємо такі думки: Союз чотирьох держав, Америки, Анґлії, Росії й Китаю, є необхідний для вигри військової перемоги. Одначе кожна держава матиме свою амбіцію. Колиб Америка захотіла, щоб її прапор був символом ідеї у світі, такусаму ідею схочуть переводити й інші союзні держави. Отже між ними може прийти до непорозуміня і скінчиться мрія ідеалістів. Тому для втримання миру замало є військового союзу великих держав. Треба подбати про створення світової орґанізації вільних і миролюбивих народів, які моглиб підтримати ідею вічного миру.

ПАТРІОТИЧНІ НАТЯГАЧІ.

НЮ ЙОРК. — Вісім людей створили спілку для видурювання патріотичних оголошень про потребу підтримки кампанії Американського Червоного Хреста за пожертвою крови, за зберіганням товщів і інших подібних закликів в якійсь новій робітничій ґазеті, і зібрали від купецьких фірм чверть міліона долярів. Прокураторія провірила, що ґазети нема і потягнула колекторів перед суд.

Юра Шкрумеляк

ЗАВІТ ПРЕДВІЧНИЙ

У тій яскині вифлеємській
Ти хлопчик був такий маленький,
Сміявся, щебетав і плакав,
Горнувся до своєї неньки.

І змалку вже зазнав Ти горя
Й гонений був, Небесний Сину
Терпіння світа взяв на себе
І ніс їх, Христе, безупину.

Та хоч терпів Ти так-невинно,
Тебе кріпила та пригода:
Ти Лицар став, побідник Смерти,
Судья неправди та Ірода.

І нині Твій завіт предвічний
З висот голосять нам янголи:
— Повірте! Хто терпить за Правду,
Не впаде він, не вмре ніколи!

Вся земля най поклониться Тобі і співає імени Твому Вишній.

РОЖДЕСТВО ТВОЄ...

Рождество Твое, Христе Боже наш,
засвітило світови світло розуміння;
бо в нім звізларі навчилися звіздою кланятися
Тобі, Сонцю справедливости, і (удостоїлись) видіти Тебе,
що прийшов еси з висоти сходу; Господи слава Тобі!

ВЕЛИЧАЙ ДУШЕ МОЯ...

Величай душе моя Царя Христа, що родився в вертепі.
Виджу незвичайне і преславне таїнство: небо, вертеп, престіл
херувимський, Діву, ясла, вмістилище, в котрих положений
невмістимий Христос Бог, котрого співами величаємо.

НЕБУВАЛО ВЕЛИКИЙ РЕЙД НА ПІВНІЧНУ ФРАНЦІЮ

ЛОНДОН. — Майже півтора тисячі аліянтських літаків узяло участь у небувалій повітряній офензиві, зверненій проти нацистичних баз у північній Франції. Між цими літаками було кількасот американських „мародерів".

Рівночасно велика армада „літаючих фортець" і „либераторів" ударила по північно-західній Німеччині. Головним предметом цього рейду було місто Кіл, що лежить над Балтиком і є базою німецької мореплавби.

Разом у цих операціях взяло участь 2,750 літаків. Був це найбільший рейд на Німеччину до цього часу.

РОСІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ДАЛІ НАСТУПАЮТЬ.

ЛОНДОН. — Російські війська на захід від Києва й на північ від Невеля робили дальше значні поступи вперед. Московський комунікат не говорить нічого про посунення поза Олевське, що лежить усего 7 миль від старої польської границі. Зтого комунікату виходило би, що головна офензива червоної армії йде далі на полудни, в центральній Україні, де червона армія пробує розділити німецькі армії. Там вона забрала від німців 40 місцевостей. В околиці Невеля червона армія забрала від німців сотку місцевостей й цілу залізницю до Великих Луків.

У спеціяльнім комунікаті дня Сталін подав вістку про заняття українського міста Білої Церкви. На полудне від Новгорода Волинського війська ґен. Ватутіна заняли Стриєву й Смолдирів. Лондонські ґазети подають зо стокгольмських донесень із непокредитованих жерел, що червона армія перейшла польську границю в кількох місцях. „Юнайтид Прес" згадує заняття міста Остків, що лежить пять миль від границі по „польськім боці". Московські комунікати ні словом не згадують цеї границі.

ПОЛЯКИ ПІДНІМАЮТЬ ПИТАННЯ ГРАНИЦІ.

ЛОНДОН. — На вістку, що відділи советських козаків уже перейшли польську границю, польський міністерський кабінет відбув у вівторок надзвичайне засідання. Прем'єр Миколайчик предложив стан справи. Засідання обіцяло подати за кілька днів до відома своє становище. Ця заява зробила враження, що уряд Миколайчка схиляється до „реалістичного" і „поміркованого" становища супроти Росії. Він відай готовий був би полишити справу границі до закінчення війни, якщо Росія зробила би те саме.

Зате „Дзєннік Польскі", офіціяльний орган польського уряду в Лондоні, пише, що перехід польської границі російськими військами піднімає „одно з найбільше поважних політичних і моральних питань цілої війни". Мовляв, з цеї кризи може вийти велика небезпека. Нині кожний чоловік у Лондоні й Ню Йорку питається, чи росіяни приходять як освободителі, чи як наїзники. Стаття домагається від аліянтів заставити Росію дати запевнення, що вона не хоче анектувати польську територію.

Каже Дейвид Андерсон, лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", що серед британського громадянства стаття зробила враження непоміркованої й непримиримої.

СТАНОВИЩЕ КРЕМЛІНА.

МОСКВА. — „Юнайтид Прес" подає, що Кремлін відкине рішуче всякі домагання піднімати питання за державну приналежність західної України або західної Білоруси або збуде їх цілковитою мовчанкою.

МАРИНАРІ ВІДБИЛИ ПРОТИНАСТУП НА ҐЛОСТЕР

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА НОВІЙ ҐВІНЕЇ. — Японці повели протиофензиву проти свіжих американських позицій на розі Ґлостері, але досвідчені в боях американські маринарі відбили її без труду. Американські летуни збомбардували на цьому воєнному театрі пять ворожих летунських майданів й зістрілили 11 японських літаків.

ВЕЛИКИЙ ДОСЯГ ДЕШЕВИМ КОШТОМ.

Ветеранські війська Дивізії Червоної Стріли, котрі в неділю захопили Сайдор, важну позицію на північній Новій Ґвінеї, втратили в цій операції трьох вояків.

БОЛГАРСЬКА КРІЗА ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

БЕРН. — Вісти про державний переворот у Болгарії в користь Аліянтів не потверджуються. Здається, треба припустити, що такий переворот приготовляється, але німці, памятаючи на сербський переворот Сімовіча, йому запобігли.

Тепер німці перебрали під свій безпосередний заряд усі болгарські залізниці та поліційну службу коло залізниці. Пронімецький уряд Бошилова ще далі існує, але він має в краю щораз менший вплив. Нарід бажає собі помочі якщо не Росії, то Британії й Америки, а тимчасом в уряді йде вічна боротьба між міністрами й реґенційною радою.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Христос Раждається!

Ось тими стародавніми словами витаємо Вас, дорогі читачі, а з вами і цілу нашу американсько-українську громаду, як і усіх тих наших братів і сестер по крові, що розбрились по цілому світі, чи мучаться на рідних, а не своїх землях.

І думаємо, що хто з Вас це читатиме, то відповість нам теж стародавнім звичаєм: Славіте Його!

Ось так всі ми, що злучені українською кровю і християнським віруванням, а зокрема ще й нашим обрядом, деб ми не були, на волі чи в тюрмі, при ситому чи голодному столі, будемо словом, письмом чи думкою одні одних поздоровляти, одні одних згадувати, одні за одних в Новонародженого помочі й ласки благати.

А є за кого й за що благати!

Америка це той наш край, за який тепер наші діти кров проливають і життя своє віддають. Тож і перше наше благання — за наших синів, за наші збройні сили, за їхню перемогу. І за наш державний провід, за нашого президента. А далі й за розвій наших сил тут, на американському ґрунті. За те, щоб ми могли тут довго жити, задержуючи нашу прадідну віру, наш національний доробок, та чесне українське імя.

В вкінці ще одно:

Мабуть сама судьба призначує нам святкувати тут Христове Різдво окремо як українське Різдво, щоб нам пригадувати, що в тому дні не годиться забувати за той, як здавалось би, всіми забутий і покривджений український нарід, з якого походимо, а для якого одинокою надією є Той, що в Вифлеємі в яслах народився.

Коли з усіх сторін надходили погані воєнні та політичні вісти, то вони не добивали президента Рузвелта, як це описує у своїй книжці „Америка говорить" Филип Ґібс, англійський кореспондент. Як він підчас інтервю з президентом звернув йому увагу на ті погані вісти, то президент Рузвелт заявив, що [illegible] він тому не лякається їх, що вірить, що „Біблія мусить здійснитись", що вона мусить перемогти. А про те, щоб так сталося, казав президент, уже подбає сам Бог.

Ясне, що президент не розумів цього в такий спосіб, що ми маємо сидіти з заложеними руками і ждати аж сам Бог розправиться з тими, яких роботу вважаємо диявольською. Ясне, що й ми мусимо доложити усіх своїх сил і жертв, щоб так сталося, якщо хочемо користати з волі. Та іде тут одначе ще й про такий випадок, коли якийсь нарід усе віддає, а здається, що таки нема надії на перемогу, на здійснення його справедливих домагань, його мрій та ідеалів. У такому випадку стоїть до помочі — „Біблія", стоїть Боже Слово, Божа Правда, сильніша від імперій, тенків, літаків, виселювань, концентраційних таборів і голодів як способів здавлювання людських змагань до Божого — вільного і культурного життя.

Ось та „Біблія" є сьогодня одинокою опорою глибоко віруючого українського народу. Теж і для нього Христос народився! В Ньому його надія і опора.

Проф. Микола Чубатий.

Вифлеємський шлях до тривалого мира

Нерідко людина шукає за якоюсь річчю в хаті й, по пять а то й десять разів переходить біля неї та її не бачить. А вона, ця пошукувана річ так простенько дивиться на пошукувача, та жде, щоб її забрати.

Таке саме буває в життю цілих народів, а то й цілих груп народів. Нині людство пошукує за способами, як забезпечити вічний та тривалий мир на світі. І скільки то вже деклярацій не видали керманичі найбільших потуг світа, кілько то конференцій не відбули, кілько то томів книжок вже в часі цеї війни не списали, як дістати цей всіми пожаданий мир, тривалий мир на світі.

Так виглядає, що чим більше про цю справу радять, чим більше над справою мира дискутують, чим більше томів списують, то видається, що ми тим дальші від бажаного всіми мира, від тривалого мира.

Два роки тому, коли думки аліянтських громадянств та керманичів Обєднаних Держав були зосереджені около ідеї — Атлянтійського Чартеру, Чотирьох Свобід, здавалося, що ми вже підходили до того ідеалу, до тривалого мира. По останніх конференціях та рішеннях в Тегерані відчувається, що цеї річи, за якою пошукуємо вже четвертий рік, нині знайти тажко, дарма, що вона лежить під руками.

Коли появлялися на початку війни і пізніше декларації відповідальних американських та британійських мужів, що світ демократії бореться за волю всіх народів, тоді многі думали, що Атлянтійський Чартер те саме, що право самовизна- [illegible] чення народів. І відчували, що ми близькі тривалого мира на світі. Та від якогось часу чуємо, як стали говорити про сфери впливів, про опіку великих держав над малими, а навіть про те, що право самовизначення не буде стосоване по цій війні.

А як не буде примінене право самовизначення народів по цій війні, то що це значить? Таж ніщо друге, а тільки те, що не буде респектована воля більшости, та що цій більшости мілійонів може бути накинене насильно таке чуже володіння, якого ця більшість не хоче й його ненавидить. Нестосування права самовизначення народів значить, що не демократична більшість рішатиме про судьби мілійонів, але воля кількох. Це значить, що світ відходить від демократії, а це означає, що многим народам поставлено перед очи ту страшну надпись, що її поставив Данте над своїм пеклом: „Покиньте всі надії, ви, що туди входите!" Така надпись, без права народів на самоозначення, поставлена теж перед українським народом в Европі.

Хто як хто, але свободолюбна Америка на таке згодитись не може!

Сфери впливів могутніх трьох чи чотирьох держав, це теж не новина в історії людства. Такі сфери впливів поміж трьома великими державами були розмежовані по упадку Наполеона, на Віденськім Конгресі 1815 року. Тоді теж повстав Святий Потрійний Аліянс, що мав теоретично рядити тогочасним світом, Европою, в імя ніби то засад євангелії, а наділі започаткував він епоху твердого автократичного володіння трьох потуг: Австрії, Прус та Росії над поневоленими народами. Відома це в історії епоха найбільших революційних підпольних рухів, що вибухли як вулькан 1848 року у всеевропейську революцію. Льокальні революційні вибухи потрясали Европою аж до Великої Російської Революції 1917 року включно.

Чиж по 150 літах людського поступу та боротьби за волю людини, за волю народів маліб ми завернути взад по поваленні погромщика Европи — Гітлера?

По поваленню Наполеона Союз Великої Трійки, поді- [illegible] лывши сфери впливів, бажав правити в імя засад євангелії. Найбільше про євангелію говорив найбільше реакційний поліційний режім Австрії з часів Метерніха — „жандарма Европи". Говорив про євангелію, а завів нехристіянський деспотизм. Тоді теж людство переходило попри одиноке джерело тривалого мира, попри євангелію та його не виділо, хоч навіть про нього говорило.

І нині немає іншого шляху до тривалого мира крім шляху євангелії. Це той шлях, що його початок зачався у Вифлеємі Юдейськім перед 1943 роками. Тривалий мир може бути тільки тоді, коли між народами панувати стане справедливість. Мир та Справедливість це дві невідлучні від себе справи, так само як невідлучні від себе річи Справедливість та чесно примінене право самоозначення народів по всему світі, й то всіх народів, що вже дозріли до права самоозначення, то значить, що того права для себе домагаються.

Самоозначення народів, справедливість для всіх народів дасть як результат тривалий Мир. Це ті три річи, що від себе не дадуться відділити. Оце саме шлях до тривалого мира, якого світ шукає та його не находить, хоч той шлях біля нас.

На початку Вифлеємського шляху євангельської справедливости поставив Господь надпись: „Слава на висоті Богу, а на землі мир людям доброї волі". Тривалий мир можливий тільки між людьми, що для них євангелія стало дійсністю життя, для людей, в яких є „благоволеніє", себто добра воля жити брат біля брата, людина біля людини, без мрій про свою вищість та без дискримінації. Тривалий мир є можливий тільки між народами, що не зберігають у себе охоти панувати над братом. Іншими словами тільки між народами позбавленими імперіялістичних зазіхань. Де немає — „благоволенія" — доброї волі жити по людському та по правді євангелія там й мира не буде, й бути не може. Бо так само як була від століть, є і буде все слава Господа на небесіх по віки вічні, так само не буде мира без благоволенія, де немає доброї волі зречися панування над такимже чоловіком, над такою самою людською істотою як я.

Мабуть у нинішній дійсности остає один тільки вихід для людства — вернути до Вифлеєму та слідкуючи за вифлеємською зорею іти по шляху християнської справедливости всіх народів, унятої геніяльним американцем Вилсоном у своїх засадах про право самовизначення народів.

Без доброї волі немає справедливости, немає благоволенія, не буде мира на світі. Стрефи впливів, панування одних народів над другими це скорий марш, але не по вифлеємським шляху до тривалого мира, тільки по прямім шляху до нового підпольного вулькану, до гніву поневолених народів. Це проста дорога вже не до всеевропейського, але до всесвітнього 1848 року, року революції народів.

З Різдвом Христовим 1944 року.

"THAT PEACE MAY COME" (U. S. Army Air Forces Photo)

БОГДАН ЛЕПКИЙ

Ялинка.

Почіпім на ялинку
Не свічки, лиш бажання,
Най не світять хвилинку,
Але аж до світання, —
Почіпім на ялинку бажання.

Приберім її віти
Мрій сердечних чічками
Бо ніщо так не світить,
Як ті мрії над нами, —
Приберім ялинку мрій чічками.

Хоч у нас нині вбого,
Хоч сумні наші діти,
Подаруймо їм, небого,
Предківські заповіти, —
Подаруймо предківські заповіти.

Дар цінніший ніж злото,
Де скривається сила,
Що над буднів болото
Наших предків носила, —
В заповітах наших батьків сила.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

3)

Діди заговорилися й не завважили, що з боку Горностайполя показався колона їздців. Доглянули її рухливіші хлопці й миттю поховалися за своїми возами. Втікацький табор охопила тривога. Котрийсь з хлопчаків крикнув: — Литва йде... — і цей викрик підхопило жіноцтво.

— Литва йде!.. Литва іде!.. — гомінко передавалося від воза до воза, перекотилося через частоколі, викликавши скрізь жах. — Ховайтеся люди!

— Пізно ховатися, та й куди... У гурті й смерть не така страшна...

Всеж кожне пхалося попід вози; попасти під шаблі боялося. Жінки молилися, плакали... Їздці повільно зближалися, здавалося втікачам, надто повільно. Вже виріжнювалися окремі їздці, їх убрання. Пригладалися діди, забувши вступитись з дороги; приглядався з ганку й вискочивший на гомін з заїзду старий шляхтич.

— Це козаки! — голосно викрикнув по хвилі один з дідів. — Не бійтеся!

— Егеж, козаки! Я добре бачу киреї, та й шапки козацькі! В переднього булава... — ствердив дідові слова шляхтич.

— Не ховайтеся. Це наші! — заспокоювали діди жінок.

Трівога знов улягласа. Колона підїздила вже до заїзду. Сотки пар очей з під возів і з надвозів німо-зацікавлено впялилися в передніх їздців — старшин. На чорному крукові-коні попереду їхав молодий, невеликий на зріст їздець. Кругле обличча їздця прикрашене ще не поспівшим вирости як слід вусом, суворо-задумані, сині очі, навісні над самими очима брови, затиснені уста. Убранням не ріжнився від інших їздців; сіра баранкова шапка з білим верхом, чорний жупан і шаровари, вправлені у холяви високих міцних чобіт. За плечима, як і всі інші, мав легкий мушкет. За те щиро оправлена в срібло, східньої роботи шабля — відріжнювала його. Відріжнював також і блискучий пірнач за поясом, ознака ранги козацького полковника. За ним два старші вже козаки-осавули і хорунжий з прапором, давньої вже роботи. На малиновому шовковому тлі золотом вишитий образ архистратига Михайла, покровителя козацтва, на одному боці, — на другому — по ясно синьому шовку вишите сходяче золоте сонце. По краях написи, великими, стародавними, словянськими письменами.[7] За старшиною чималий почвірний ряд кінських голів, вусатих і безвусих облич та списів.

Полковник підняв блискучий пірнач і відділ пристанув. Шляхтич підійшов до старшини.

— Вашець тут не отамануєте, часом?... Що це за люди? — звернувся до підійшовшого полковника.

— Втікачі зза Припяти, вашамилість, пане полковнику, — пояснив шляхтич кланяючись. — Втікають на наш бік від литовського війська. Литва далеко, може ще й з зимових кватир не рушила, а нарід втікає...

— А тиж, вашець, пане шляхтичу, чим тут порядкуєш? — перебив йому осавул.

— Лад даю, пане осавуле... Зо страху люди Бог зна-куди загналисьб. Руйнувалиб все й нищили, — посполиті поки що на ніщо більше не здатні. А вже в небезпеці, потребують все когось з розумнішою, тверезою головою, щоб ними розпоряджувався, — розповідав охочомовний шляхтич. — Богу дяка й пану гетьману, що надіслав такого славного лицаря, як ти, вашмосць, пане полковнику.[8]

— Далася вже нам ця черні у знаки, — зхехотів кинув другий осавул. Полковник перебив йому:

— Ти хіба мене знаєш, вашмосць, шляхтичу? — спитав він трохи здивовано.

— Щеб не знати! — відповів урадуваний шляхтич. — Під Гомелем та Могилевом бився ще на весні під твоїм реймeнтом. Чернобильський шляхтич я, Михайло Панькевич, отаман з сотні пана Горностая.

— Пригадую, вашмосць, — сказав урадувано й полковник. — Добре, що зустрів тебе! Хто в Чорнобилю?

— Козацтво є, а чи багато, не ручуся. Я вже два дні не був там, все товчуся на коні, їжджу по шляхті, щоб одпір зладити. Тут став переполох та й лад завеєти. Мене однак повідомилиб, колиб небезпека була. Знов же, райтари могли перейти Припять у Бабиниці та йти нашим берегом. А вашмосці хіба за Припять дорога?

— За Припять, вашець, — ствердив полковник. — Іду з Полонного по наказу пана гетьмана заступити дорогу в Україну литовському князеві. Чи схочеш, вашець, стати в пригоді?

— З радої душі, пане полковнику, — вклонився знов шляхтич. — Наказуй!

— Поїдеш, вашмосць, зо мною до Чорнобиля. Там порадимось.

Гурт втікачів у час розмови висипав на дорогу. І малий відділ реєстрових козаків підбадьорів їх. В них вступив дух. Готові ще перед хвилею втікати, тепер, чуючи розмову шляхтича з полковником і самі набрали відваги. Полковник звернувся до втікачів:

— Вертайтеся люди, до своїх осель, — наказав. — Литва не дійде в Україну, в тому моє вам слово..

Гомін одобрення полетів між втікачами. Кількох зовсім молодих хлопців і старих зголосилися до козаків.

— Зголоситеся у Чорнобилі у пана отамана Панькевича, — показав на шляхтича полковник. Махнув пірначем й козацтво мовчки рушило на північ, проваджене прихильними очима втікачів. Старий шляхтич допав свого коня й почвалав на здогін. За ним слідом пішло й поїхало з десяток втікацьких синів. Заворушився й табор.

Литовська перемога під Жагалем не була аж такою страшною, якою увялялася втікачам! Бо, коли у вечірних сутінках козаки виїхали з лісу на Мозирський шлях, — ще за верству від Чорнобиля, догнав їх кінний розїзд, що почвалав до міста. Перед рогаткою, на вїзді, ще здалеку крикнули до відділу:

— Хто їде?!

— Полковник Степан Подобайло[9] від гетьмана Богдана Хмельницького з надзвичайними повновластями, — відповів сам полковник. — А хто у місті?

(Дальше буде).

[7] Цей самий прапор автор переховував впродовж кількох місяці у часи жовтневої революції, тож мав час його роздивитись. Належав 17 Чернигівському гусарському полкові (давньому Чернигівському козацькому комонному).

[8] Тогочасний козацький полк не був полком у сучасному розумінні, а корпусом, бо старші полки мали по 20, 30 і навіть 40 тисяч бойців кожний, а сотні по 2—3 тисячі. Тож ранга козацького полковника відповідає сучасному генералу, команданту корпуса у військовому відношенні і губернатора у цивільному, бо полковники були і цивільними керівниками полкових округів.

[9] Полковник Степан Подобайло, з Новгород Сіверських бояр, згинув у бою під Старим Биховом 2. липня 1654 року, як наказний гетьман, похований у ним збудованому Іллінському монастирі у Чернигові.

Різдвяні традиції в Україні й в Британії

Багато країв дало свій вклад у святкування Різдва в Америці. Українським іміґрантам здається, що вони причинилися до Рідзвяної традиції Америки мало, вже хочби тому, що свої свята досі загально святкували за „старим" календарем, і їм знову здавалося, що найбільшу частину святкування Різдва походить з британської традиції. Коли одначе прочитати дещо більше про цю британську традицію Різдва, то покажеться з одного боку, що з цеї традиції властиво вже дуже мало лишилося, а з другого боку, що ця традиція в багатьох точках сходиться з українською.

Передусім, як українська Різдвяна традиція, так і британська сягає не тільки початків християнства, але далеко поза ці початки. Писав відомий британський письменник Айвор Бравн у великім лондонськім тижневику „Обзервер" на Різдво 1937 року: „Це є добра признака Різдва, як узагалі християнства на протязі віків, що воно приймало до себе те, що воно одобрювало в поганських культурах". Тими словами він починав малювати, як британське християнство перебрало від британського поганства свята, які святковано в зимову переміну дня й ночі. Між обрядами, які перебрано з тим святом, була традиція німої гри перевороту суспільних відносин. Поганське свято в Британії було немовби тріюмфом повного вивороту: усе було до гори ногами. Ті, що мали владу, поводилися як блазни і пробували смішити підлеглих собі людей. Слуги приказували панам, а пани слухали слуг. Жінки маскувалися за чоловіків, чоловіки за жінок. Люди вбиралися в шкіри звірів і наслідували їх голоси.

Ці обряди в дечому нагадують українські Різдвяні звичаї, за якими на Різдво наступає повне вирівнання: господарів зо слугами, дітвори зо старшиною, навіть живих з мертвими; вониж усі засідають при столі, як рівні з рівними, і всі вони мають своє місце.

Стара Анґлія знала очевидно звичай ходження колядників від хати до хати, і писана література лишила багато описів краси цього звичаю, описів, які під багато зглядами нагадують українські.

І ялинка, як видно зо старих британських памяток, не була частиною старої британської традиції, а була принесена на Британію, як і на Україну з чужих країв (відай з Баварії).

Що найцікавіше, між старинними британськими традиціями була й одна, що нагадує українську кутю. У цікавій переписці між читачами лондонської ґазети „Обзервер" в 1937 році в Різдвяному сезоні роcписуванося широко про ту традиційну британську потраву. Називають її „фрументі", і про її приготування писали як про якийсь секрет або затрачену штуку. Казали, що вона повинна бути варена з анґлійської пшениці, бо мовляв тоді вона найкраще смакує. Виходило би навіть, що вона була поширена так довго, як довго в Анґлії можна було дістати тільки анґлійську пшеницю; з часом, як в Анґлії поширилися пшениці з чужих країв, почало пропадати „фрументі".

Один з дописувателів „Обзервера" подав стару сомерсетську „ресіпі", як приготовати „фрументі": радив спіхати „пайнту" пшениці макогоном у моздірі, дати її до гляняного горшка, в котрий наливається „пайнт" води й варити пшеницю, поки вона набрякне й змякне. Потім нагріти свіжого молока, цілий „пайнт" і додати до пшениці. Далі додати: жменю розинків, або фіґ, два яйця, вбиті на піну, цинамону й мускатну галку („нотмеґ"). Засолодити барбадоським цукром".

„Фрументі" в Америці нині вже не відоме, навіть у тих кругах, в котрих задержалося ще н а й б і л ь ш е британської Різдвяної традиції. Коли американці попадають на це слово, читаючи наприклад великого американського письменника Вашинґтона Ирвинґа, то вони певно заглядають до словника, аби довідатися, що воно означає. Видно, що стара традиція кудись затратилася. І догадатися про те можемо хочби з поданої вгорі „рецепти", як робити „фрументі", бо коли пшениця мала би бути анґлійська, чомуж властиво солодиться її цукром з Барбадосу? Чим солодили її, коли ще не спроваджували цукру з Барбадосу? Чи не солодили „фрументі" старим британським медом, з котрого старі келти робили теж напиток, як це колись робили українці, і котрий вони навіть називали тим самим іменем („мід")?

Старинні британські звичаї пропадали на протязі віків і з них нині лишилося справді дуже мало. Письменники однодушно стверджують, що старинні британські традиції розвалив британський комерціялізм. Він звів на ніщо всі ті традиції, що казали людині робити все самій; замісць цього завів те, що можна робити дешево й масово в фабриках. Нині дехто може би й пробував нагадати старі звичаї, аби збагатити своє святкування Різдва, але такі свідомі заходи звичайно пропадають під напором загальної комерціялізації життя.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету надіслано дальше такі жертви:

П. Дудко зо Савтпорт, Конн., переслав $75, а саме $50 від Українського Народного Дому, а $25 від Тов. Шевченка, від. 84 У. Н. Союзу. По $10 зложили: о. В. Лотович з Джерзі Сити, Н. Дж., і Й. Приймак з Болтімор, Мд., а $2 прислав Р. Глодуненко з Рачестер, Н. Й.

Студентам не можна вірити.

Декан університету, при якому находиться теж дім, де студенти мешкають і харчуються, дістає жалобу від студентів на кухаря, що він не дбає про належне варення. Тому, що це повторялося кілька разів, декан післав по кухаря і починає йому грозити, що відправить з роботи, коли дальше такі заналення будуть повторятися. Кухар перериває промову декана й каже:

— Пане, то шкода так довго говорити. Студентам не можна вірити!

— Як можете так говорити про студентів? Таж це чесні хлопці! — відбиває декан.

— Може й так — відповідає кухар. — Але в них манія на жалоби. Перед вами жалуються на мене, а передо мною все нарікають на ваші виклади.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

П. Карманський.

Бразилійська різдвяна казка

Стежка, з якої вистають коріння недавнього лісу і колоди, над якою з високих перов і канель довгими шнурами ліяни звисають. А там шматочки піль з кукурудзами і „ранші" з патиччя, білою бляхою криті. А біля ранш баканейри з китяхами жовтавих бананів і мамони, обліплені овочами, що пересичені медовою патокою і темно-листі помаранчеві деревця, на яких чорняві кулі позліткою починають покриватися. І поля з рядами кавових кущів.

Місяць срібним піском сипле і міліонами лискучих бляшок поля покриває. І вилискується бляха на ранших, ставки білого молока на тлі темних піль і садків мерехтливих творить.

Передімною стрибає мій песик і виполошує гадюк, що виповзують зпід колод, жиру шукати.

А цикади виводять протяжні дуети, терцети і квартети, а духота так і вялить, а обличчя не пашить, ні! — так і вяне від вітру палючого.

Насилу ноги тягну, вмотуюся в ліяни, з трудом ноги через колоди перекладаю. Спина болить, руки пашать.

Цілий день сапи з рук не випускаю, а сонце не знало пощади. А боротьба з буйними ліянами, травами й колючими кущами це не забавка, ні!

Пора-ж розговітися.

Вже давно над головою зорі, моргають, вже давно з далеких ранш дитячі голоски захрипкими голосами з дужих батьківських грудей коляди підтягають.

Хтось прийшов до моєї самотної хатини і дитячі літа нагадує, і дитячу тугу в серці будить.

До людей, до гурту мене закликає. Даремна вся фільософія, даремні міркування, мовляв: дурниці, забобони. Дні молодости сильніші за міркування на зрілу надуму.

Я в дорозі, в дорозі „у казку". Я і мій добрий приятель, комічний, кривоногий песик.

— Кудиж підемо? до якої ранші завернемо? — Мій песик знає, де краще святкувати. Чимчикує передом, хвостом меле, погавкує на невид-[illegible] знає".

Хіба йому не належиться нинішня гостина? Хіба він мало матолився на полі зі мною, раз-ураз нори вигребуючи, щоб перед жарою сонця в землі заховатися?

— До кого підемо, Онса? Хто нас найкраще привітає?

О, він добре знає, під чию раншу завернути! — Хіба може бути де краще, як в ранші Івана Жарого, якого він між тисячами людей відшукав би, якого жінка ще ніколи не відпустила додому, не погодувавши?

Я й не стямився, як машинально повернув за Онсою до ранші Жарого.

Крізь патиччя стін перебиває світло, двері широко відчинені, в середині людно, весело й гамірно.

— Христос раждається!

— Славіте Його!

Гості розступилися, господар, румяний і всміхнутий, вже садовить на почотному місі за скринею, що за стіл служить. Мила хазяйка вже й стіл заставляє.

Просфора з медом і стереотипне „вінчовання". А там шклянка з медівкою в руках опинилася.

— Дай Боже! — Дай і вам! —

І борщ і вареники і голубці і кутя і пампушки — нічого не хибує.

І знову горівка, і знову. А там солодке домашне пиво. І кава; багато чорної запашної кави.

— Це вже своя — хвалиться господар. — Вже буде дещо спродати.

Мій песик Онса вже облизується ситий, до обличчя мені з язиком скаче, хоче подяку висловити.

Вже й коляда до ранші приплила; хтось знадвору до середини її вкинув, і хазяйка підняла її з долівки, з току, і затягнула дзвінким сопраном, а чоловік баритоном підтримує, щоб об стіну не розбилася.

Вже й кантичка в руках хазяйки найшлася, а чоловік, хоч і не вміє читати, та з уст дружини зуміє слова виймати.

„Во Вифлеємі дивна новина...

І оглядаєшся по вбогій ранші і шукаєш очима „Божого Сина". Очі зупиняються на простій колисці, де спить первісток любови щирих, милих хазяїв.

Чи казка це, чи дійсність? Яка неймовірна ілюзія!

Холод до ранші вливається, язиками свічок на скатетерті на скрині щось злизує, ікони святих на стіні ворушаться, а покійний Франц-Йосиф до своєї Лисавети усміхається, то знову на неї супиться.

А дужі мужицькі груди співають, об бляху над головами тарахкають, а ватра знадвору карміном обличчя фарбує.

Дитинка в колисці розбудилася, запхинькала і мати на руки її взяла, до лона пригорнула, здоровою груддю кормить і далі приспівує.

Яке те все знайоме, яке серцю близьке! Скільки тих картин перед очима не пересунулося, зразу в італійських пінакотеках і в римських церквах у яслах, а потім в дійсному, щоденному житті!

І чому саме нині ця картина така зворушлива, така змістовна? Чому хочеться вклякнути перед нею і скласти руки як до молитви і співати що-сили: „Слава во вишніх Богу, а на землі мир і людям благоволення"?

Чи на те, щоб відчути символіку нашого духового життя, треба пів віку пережити і свої думки половиною земного ґльобу переносити? І на самоті нераз собакою вити і в собаці єдиного свого друга добачувати?

З чуприн вже куриться, обличчя потом замазані, вилискуються. зпід розхрістаних сорочок, вогнем пашить, очі вогниками жаряться. Вже й кутя гірким шімароном з рук до рук мандрує.

І всі коляди, для яких умів хтось арію підобрати, перегоміли понад сонними, непрохідними лісами! Та нікому не хочеться вгавати: ще хочеться співати.

Мій песик, вже кілька разів зпід лави голову виставляв і очима розмовляв зо мною, а врешті нетерпляче став мене кігтями розбуджувати й додому кликати.

— Сай, Онса! (Геть, Онса!) — господар хати напоминає, бо аж тепер він справді розбавився.

І пішли „Січові" пісні.

„А ми тую червону кали-[illegible] пісня і несеться ген-ген поза річку до ранш темношкірих кабоклів, спаньолів, італійців і японців; всім, всім про славетні дні українського очайдуха розповідає.

І за шиї схоплюються ті, що боєвий дим на галицьких полях нюхали, і вже не людськими, а голосами демонів, яким завзяття очі з лобів витискає, кричать-співають:

„А ми нашу славну Україну..."

Бідні, сердешні, видідичені сини галицького села! Ніде і ніколи не випускає їх зі своєї гіпнози колишній шал, кий чужими краями та океаном безкраїм сюди зі собою везли і як єдиний гостинець старій еміґрації в їх сірі будні принесли — ніде ніколи. Навіть на поминках тим, що залишаються, свою леґенду безсмертних днів переповідають.

Ех, якби вони знали, як там, у далекому, рідному краю, ця леґенда щораз далі від серць відходить!

Південний Хрест у купі з Молошною Дорогою вже далеко з овиду обсунувся додолу, на морвових деревах півні вже у-друге, чи третє пеан майбутньому сонцю відспівали.

— Заспокійся, Онса! вже йдемо.

— Занесемо до нашої самотної хатини, в гущі захованій, віднайдену казку і знову підемо до каторжної роботи.

— А вечорами, як місяць стане за чупером високої пальми, сидітимемо на порозі і будемо слухати гомону пуяї, і під одноманітну думу цикад будемо мріяти. (Ти також умієш мріяти.)

— Праця і мрія — хіба це не суть життя? Хіба не це тримало при житті моїх давніх предків, що з культом сонця всі моменти свого існування вязали?

До Делеґатів

НА ДРУГИЙ КОНҐРЕС АМЕРИКАНЦІВ УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, ПА., В ДНЯХ 22 і 23 СІЧНЯ 1944

Отсим подаємо до відома всім заінтересованим, що:

1) Делеґати на Другий Конґрес, які вже зголошені до секретаря Українського Конґресового Комітету, одержать **картки вступу** перед 15. січня ц. р.

2) До всіх зголошених уже делеґатів висилаємо ще окремі квестіонарі, які належить негайно виповнити й прислати назад до секретаря У. К. К. В цім квестіонарі делеґати зволять подати, чи візьмуть участь в спільнім обіді в готелі, чи візьмуть участь у спільній вечері в Українській Салі та чи замовляють собі кімнату в готелі на нічліг з суботи на неділю. Просимо виповнити цей квестіонар і негайно прислати назад, бо як відомо, місце в готелі дуже трудно дістати.

3) Делеґати зволять уложити свою подорож так, щоб у **суботу, 22. січня, в годині 9. рано вже всі були на місці.** Стріча для всіх в готелі Бенджемин Френклин, на розі 9-ої і Чеснат улиць. В готелі **буде урядувати комітет від год. 7-ої рано** і буде реґіструвати делеґатів. Хто приїде вже в пятницю вечером чи ніччю, то нехай теж удасться до Бенджемин Френклин готелю, а там ним заопікуються.

4) З огляду на те, що деякі товариства питали, чи моглиб ще зголосити своїх делеґатів в січні, бо в грудні не могли, **продовжаємо речинець зголошування делеґатів до 15. січня,** але тільки на квестіонарах, згаданих вище. Ці квестіонарі ми вислали до парохій і товариств, яких адреси ми мали, й просимо їх використати. Зголошення делеґата мусить бути в наших руках не пізніше як 15-го січня, щоб ми могли вислати зголошеному картку вступу.

Оце, що тепер найважніше. Слідіть за дальшими звідомленнями в пресі.

В справах участи в Конґресі проситься писати на адресу:

BOHDAN KATAMAY, Sec'y
Ukrainian Congress Committee
817 N. Franklin Street, Philadelphia, 23, Pa.

КЕРМУЄ ЗАЛІЗНИЦЯМИ.—Ґенерал Чарлс П. Ґрос, начальник транспортації в службових силах армії, дістав оноді нову відповідальність на свої плечі: він має кермувати залізницями, які перебрав під свій заряд американський уряд.

Книжка як приятель.

До знаного в історії державного мужа приходив чванькуватий чоловік, оповідаючи йому, які то він книжки набув, яку то вони мають вартість і т. п. Державний муж завважав в розмові якусь незгідність між знанням книжок з наголовків та їх змістом. Він відвідав свого співрозмовника і справді побачив багато книжок на поличках. Це було в тих часах, коли книжки виходили з друкарні не розтинані. Державний муж відразу пізнав, що книжки не читані.

— Ось я тут між моїми приятелями — каже чванькуватий чоловік, показуючи на книжки.

— Це справді ваші приятелі — відповідає державний муж — бо ані на одного з них ви не кидалися з ножем.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДУМКИ ПІД РОЖДЕСТВО.

Рождество Твоє Христе Боже наш... — знов залунає по наших церквах. Знов колядки і щирі молитви слатиме наш нарід Всевишньому. І знов до спільної Вечері засяде ...мя, так, як колись у морозний, звіздяний, зимовий вечір, у рідному, українському селі. Подекуди навіть з усіми давніми звичаями, перенятими від наших предків. Бо ми, як усі правдиво-культурні люди, назагал шануємо і дорожимо своєю давниною і традиціями, як спадщиною свойого, давнього і старого українського роду. Хоч як далеко від рідного пня, і тут рік-річно торжественно обходимо Рождество та інші церковні та національні свята. Віримо у Його святі закони та ідеї та не заступаємо їх новітніми „динамічними" псевдо-фільософіями. Девятьсот літ, бо вже від хрещення України, себто 988 року, віра скріпила український нарід духово й національно. Вона скріпляє і нас — американських українців. І тому допомога визвольним змаганням, інвалідам, удовам, сиротам, допомога українським і американським інституціям потребуючим одиницям — іде в нас теж і через церкви та церковні галі. Це віра защіпила в наших душах і серцях милосердіє, братолюбія, пошану і любов до свойого рідного. Так було на українських землях і так є тут.

А тепер погляньмо на тих, що їм злочинці видерли віру і в їхніх серцях защіпили інтернаціональну отрую „ізмів". Чи вони не плюють на все те українське, що в культурних народів зветься святая - святих. Українцями себе звуть вони, але з Бога насміхаються і українському народови волі не бажають, а лише ярма. Дарма, що українське козацтво із своїми ґенералами торощить німецького розбійника; дарма, що український хлібороб віддає усе своє добро і міліони людського життя в обороні України і Росі — тверда дійсність є далі така, що все це не змінило відношення Росії до визволення і державної незалежности України.

Німецький безбожник і різун що також відібрав право горожанства науці Христовій у своїй державі, а себе обібрав божком-ідолом, пробував теж загарбати Україну. Хитрий грузин підписав свойого часу навіть з ним умову і тим допоміг йому розпочати всесвітню різню народів, бо з тим моментом Гітлерові орди кинулись на цілі держави і видушили міліони невинного християнського й жидівського народу. А далі напали і на свойого союзника, щоб загарбати Україну і пити її кров.

Уже два роки і пів мучиться український нарід і гине масово у крівавому танці. Читаючи отсі терпіння його, смертельний жах огортає твою душу, холоне кров у жилах; не можна спокійно дочитати новинки чи оповідання очевидця. Розперезаний із чести і всіх людських почувань нацїст показав своє правдиве облича озвірілого дикуна.

За свої давні гріхи і злочини деякі народи уже заплатили (що зробиш ближньому твойому, то й тобі буде). Як ніч так день горять німецькі міста, гинуть люди від бомб і розвалин, шириться нужда і загальний хаос. І так Німеччина хилиться до неминучого і скорого упадку. Та якби були німці пошанували науку Христову й заховали християнську етику, не булоб їм того нещастя. А так: „який святий, такий йому празник".

Московська верхівка ніби прокинулася із свойго дурману і ніби дозволила совєтським горожанам молитися до правдивого Бога-Христа, хоч думаючі люди поза Росією уважають це політичним маневром та залицянням до багатої красуні, демократичної і християнської Америки, яка устами своїх представників нераз і не два Москву питала, а як мається справа із свободою релігії у Совєтах?

Хочеться вірити, що американське правительство запитає згодом Совєти ще не про одну невияснену справу а в тому і про — долю українського народу. А тим часом памятаймо, що не всі українці святкують Різдво так, як ми тут у теплій і ситій хаті. Там в Україні голодні й обдерті люди блукають по обсмаленій землі; голодні і хорі лягають спати по ямах-землянках або на пів погорілих будинках. У степу, в снігах на морозі і вітрах, сидять у бойових лініях в обличу смерти українські хлопці тай там умирають від ран. По лісах, дебрах і пропастях ховаються партизани, щоби нočею напасти на німецькі відділи і їх знищити та взяти зброю і хліб, віднятий від уст голодного населення України.

Тут і в Канаді роджені хлопці українського роду розбрилися по всіх закутинах світа, по диких пралісах, горах і нетрах та широких водах обох океанів і Середземного моря і там де незносима спека і різна докучлива комашня, де ґранати і бомби землю риють і нищать людське життя.

Нині в день Рождества і Нового Року українська громада, що так гарячо і щиро співчуває з нашими хлопцями і їхніми рідними, бажає, щоб вони всі здорові вернули до своїх рідних та зажили кращим життям, бо правду кажучи, не зазнали вони доброї долі коло своїх родичів, бідних іміґрантів. Бідили родичі — бідили і їхні діти. Від ранньої молодости терпіли недостатки в часі страшної депресії, що тривала звиж шість років. Неодин юнак пригадає собі оту давну пісню:

„Літа мої, літа мої,
Літа молоденькі,
Не зазнали ви розкоші
Коло своєй неньки".

Їхні болі, це болі усіх нас. Їхні обовязки виграти війну є обовязками нас усіх, як прикладних горожан Злучених Держав і Канади.

Всі ми свідомі того, що вже є і будуть жертви, але ми також свідомі того, що наша армія бореться за правду, за волю свою і всіх поневолених народів за кращий, завтрішній світ. Тому служити нам в Американській і Домініяльній Арміях це велика почесть і заслуга. Де стане нога американського вояка, там воля воскресає, свобода слова і віри. Цеї армії ждуть нині всі мучені народи світа. І жде її приходу український нарід, бо лише вона одна заведе такий лад, що дасть йому змогу сказати слово дійсної правди та вибрати собі такий уряд, якого бажатиме більшість населення. А як так станеться, то це буде по демократичному і по християнськи.

Христос Раждається!

Р. Пристай, Рачестер, Н. Й.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ПОВІДОМЛЕННЯ
ДЛЯ ВСІХ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ З ОКРУГИ МЕКАДУ, ПА.

На окружних зборах відділів У. Н. Союзу, що відбулись 24. жовтня 1943 року в Шамокін, Па., постановлено, що Мекадуська округа обходитиме 50-літній ювилей У. Н. Союзу в місті Шамокін, Па. На цих зборах вибрано також ювилейний комітет, який має занятись влаштуванням ювилейного свята.

Тому подаємо до відома всіх відділів з нашої округи, що таке ювилейне свято відбудеться в неділю, 30. квітня 1944 року в Шамокін, Па. Рано буде відправлена Служба Божа й парастас за померших членів У. Н. Союзу, а в годині 3. пополудні буде бенкет, а по бенкеті концерт.

Просимо всі відділи з нашої округи здержатись від всяких підприємств на неділю, 30. квітня, а натомісць прийти громадно на наше спільне Союзове свято.

Наступні збори ювилейного комітету відбудуться в неділю, 30. січня в українській салі.

ЗА ЮВИЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ 50-ЛІТТЯ У. Н. С.:
Іван Чичила, предсідник.

Ноель Роже.

„НІЧОГО НОВОГО"...

Різдвяна леґенда.

Що діялося тої ночі між небом і землею? Які дивні сили розлиті у просторах проникали до людських сердець? Ніч була холодна та чиста, але якась ясніша, ніж досі, неначе від того великого снігу, що покрив горбки Єрусалиму.

У своїй палаті Ірод — хорий, пробував надаремне заснути. Його королівське ложе кололо його мов кущ тернини. Сумніви охопили його душу. Чому він не вмів від них звільнитися? Чому ті дивні слова чужинців, яких приняв сьогодні вранці, вертаються тепер до нього і мучать його? Гурт маґів вернувся з Халдеї. Вони кажуть, що виділи на Сході зорю, яка сповіщає про прихід Короля Ізраїльського і вони вибралися в дорогу, щоб йому поклонитися.

Чи той король мав заступити його та всіх його нащадків? Чи маги, що так пильно стежать за ходом звізд, вичитали в них якусь осторогу? Чи справді зорі малиб умішуватися до ходу справ земних? Як боротися проти того, що призначене? Він мусить зібрати завтра жерців і книжників. Вони повинніб знати місце, де ховається ота новонароджена дитина... Хочби він мав вигубити всі немовлята цілого краю, він мусить позбутися свого ворога.

А проте Ірод після цієї рішучої постанови не відчуває полекші. Він має таке почування, якби довкола нього чаїлися якісь невидні вороги... Він не може прогнати зі своєї уяви якісь страшні обличча, що раз-у-раз виринають перед ним. Ірод приґадує собі постаті молодих сміливців, що покликаються на якийсь Вищий Закон зважилися нахабно зірвати з головних воріт святині золотого орла — символа римської влади.

Він покликав їх перед себе і сам допитував. Їх відповіді були якісь визивні: „Закон наших батьків нам наказував..." І як вони радувалися перед своєю смертю! „По смерти чекає нас вище, вічне щастя..." Він видав присуд: одні згинули в огні, другими занявся кат, аж ось... він бачить їх знову перед собою, так начеб вернулися... Бунтарі! Добре, щоб він виконав свій обовязок. Одним жестом руки проганяє зперед своїх очей примару.

За ними виринають нові постаті: старий Гиркан, дідо його жінки Маріямми, засуджений на смерть, Арістобуль, брат Маріямми — гарний, молодий, якого ізраїлитяни любили занадто... він потонув у королівському басейні... Коли купався — Іродова служба притримала його голову під водою, наче для забави. Так Ірод утишив своє почування заздрости. Та ось очі його жертв випливають на поверхню води, повні докорів. Він не може заплющити своїх, щоб ті не бачити. Найживіші очі Маріямми — ту, яку так кохав, такої гарної — і якій казав зрізати голову. Сам не знає, що взяло в нього верх при цій помсті: чи людський поговір, чи відраза, яку вона відчувала для нього.

За нею йдуть очі матері Маріямми, старої Александри, обвинуваченої в інтриґах проти нього і два її сини — задушені. Вони змовлялись, щоб убити Ірода на полюванні. Їх прислужники самі видали їх на тортурах.

З усіх цих марив залишилася тільки Сальоме — його сестра, наче його друга несупокійна душа, що нашіптує йому всі лиховісні ради. Вона зрадила всіх. Ірод відвертається судорожно і пробує ще раз заснути. Чому всі ці зявища нахлинули такою хмарою саме тепер? Він відчував муки, які завдавав іншим — його тіло пече його.

Заїзд у Вифлеємі. На подвіря обведене муром заїжджають осли з пасажирами. Кілько тієї ночі наїхало гостей! Господар мусів відмовити захисту молодій жінці у поважному стані, хоч як її чоловік благав його переночувати їх.

— Нема місця! Їдьте до міста.

Господар, що відмовив нічліґу тій парі, не може сам заснути. Думає про те, що міг був їм відступити своє ліжко. Дивне, що подорожні довкола теж не сплять. Одні постогнують крізь сон, другі сповідаються наголос із своїх провин, ще інші викликують незрозумілі слова. Неодин сходить униз до тварини, щоб подивитися, чи вона на місці і здорова, якби шукаючи охорони при худобині. Коли пізно вночі чуги змішані голоси і поквапні кроки подорожників, деякі зриваються серед дрімоти, якби почули дзвін на пожежу.

Зимовий ранок встає пізно і вспокоює стривожених подорожників. Кожний пригадує собі якийсь сон, якісь тіні, якісь марива. Вночі пастухи прокинулись від якогось сяйва. Один із них мав чудовий сон, як його вівці спали в запашній траві і як його хтось годував чимось солодким. Коли він відчинив двері від стайні побачив, як гурток пастухів спішив до міста. Чому вони позабували за свою отару? Він спитав їх, що трапилося, але вони не могли йому вияснити, тільки говорили якісь безладні слова про велике світло на небі та якогось янгола, що повідомив їх про велику подію у Вифлеємі.

Тепер уже всі знали і повторювали, як це сталося:

Пастухи зупинилися на порозі малої стайні. В яслах побачили дитину, що виглядала зовсім так само, як її описав янгол. Коліна під ними зігнулися і вони відчули в тій самій хвилині невимовну радість, що залила їх серце. Навколішках шепотіли, що це незвичайна ніч, найкраща в їх житті...

*

В Єрусалимі Ірод у своїй напалаті покликав своїх урядовців і сторожу. У місті спокійно. Він сам набирає довіря до себе. Уночі мусів мати якусь гарячку, але тепер вона проминула. Він випитується, чи нема яких новин.

— Ні, нічого нового.

З франц. мови в. г.

Ігор Лоський.

Данило Апостол

(1659—1734).

Цього року в січні минає 210 літ з дня смерти передостаннього гетьмана України — **Данила Апостола**. Рід Апостолів був волоського походження, але вже батько гетьмана — Павло був заслуженим старшиною війська запорозького і в останні роки свого життя займав уряд миргородського полковника.

Данило мав ледви 10 років, коли помер його батько, й був відразу обраний на місце останнього. Зогляду на молодий вік, правив полком Дубяга. Починаючи з 20 року життя Апостол вступає у активне виконування обовязків полковника й з того моменту не перестає відгравати видатну ролю в політичному життю гетьманської України.

Перші десять років довелось Апостолові служити під булавою Самійловича, з яким вязали його дружні звязки. Ця дружба спричинилась до неласки в якій опинився молодий миргородський полковник у нового гетьмана Івана Мазепи, що навіть позбавляє його на якийсь час полковництва. Але вже за кілька років Апостолові вдалося відзискати собі симпатії гетьмана. В 1693 р. він вже знову як миргородський полковник, успішно бореться з повстанцями Петрика. В складі українсько-московської армії бере Апостол участь у поході на Азів. Оскільки близько стояв він вже тоді до Мазепи вказує факт, що в 1697 р., останній признає його наказним гетьманом.

З початком Великої Північної Війни Апостол бере активну участь у протишведській офензиві в Ліфляндії й на чолі дорученого йому корпусу розбиває шведів під Ерестфером у 1701 р. Два роки пізніше бачимо його разом з Мировичем на чолі українського війська, яке оперує разом з саксонськими військами в Познані, а пізніше приймає участь у здобуттю Варшави.

В спільних походах з москалями Апостол вистарчаюче пізнав їх і став найбільш непримиримим ворогом Москви. Він то разом з полковником Горленком звернувся в кінці 1706 року до Мазепи зі словами: „Всі ми за душу Хмельницького Бога молимо за те, що він визволив Україну з польського ярма, а твою душу й кости діти наші проклинатимуть, якщо ти після себе залишиш козаків у такій неволі". — Разом з тим же Горленком, ґен. обозним Іваном Ломиковським і іншими старшинами Апостол належав до гурту ближчих співробітників Мазепи що все умовляли гетьмана зірвати з Москвою й увійти в союз зі Шведами.

Поведінка Апостола перед Полтавою, коли то він скоро після перших невдач протимосковської акції відпав від гетьмана дасться пояснити бажанням рятувати те, що дасться з української державности.

В дійсності будучий гетьман не змінив своїх протимосковських переконань; він належав до гурту старшинського, що купчився біля Полуботка й як прихильник останнього був заарештований у 1725 р. москалями.

До смерти Петра І. прийшлося просидіти старому полковникові в твердині Петра й Павла в Петербурзі.

Була то дуже важка доба в життю України коли Москва не зупиняючись ні перед чим господарила на Україні як у себе вдома. Не кажучи вже про те, що не дотримувано ні одної з точок, що забезпечували політичну автономію України, але незмірними податками грошима й натурою її виснажувано.

Зрозуміло з якою радістю зустріла ціла Україна полегші, які наступили після смерти Катерини І. Найбільшою з тих *полекш* був дозвіл на обрання гетьмана, що був живою ознакою, хоч і обмеженої суверенности України. Дня 1. жовтня 1727 року обрано гетьманом Данила Апостола.

Не дивлячись на старі літа, Апостол дуже енерґійно взявся направляти шкоди заподіяні Україні в попередній добі. Він змінив склад вищих українських урядників, ставлячи на місце безхарактерних одиниць заслужених бойових старшин, у тому числі багатьох зпоміж колишніх мазепинців. Зразу після обняття гетьманської гідности, Апостол став домагатися від російського уряду потвердження старих прав, згідно зі статтями Богдана Хмельницького. Так далеко звичайно Москва йти не хотіла і у своїй відповіді в 28 точках, значно обмежила автономію України. Але навіть і ця обмежена конституція була ліпша аніж безправя, яке панувало на Україні перед Апостолом.

Останній старався використати якнайширше московські „пункти" для того, аби забезпечити політичну й господарську самоуправу України. Сам добрий господар, Апостол звернув особливу увагу на підтримку народнього господарства на Україні. Він старався охоронити край від московського визиску. Він особисто переговорює з австрійським послом у Варшаві ґр. Вратіславом, у справі українського експорту до Австрії.

Апостол уважає себе протектором українського купецтва, повсяк час обороняючи його інтереси перед російською владою. У 1728 році він скликає в Глухові конференцію представників українського купецтва, для обміркування найпекучіших справ звязаних з українською торгівлею. Не обмежуючись на богатше купецтво, Апостол обстоює інтереси чумаків, простих козаків і селян, які займалися торгівлею.

Заслугою Апостола було також упорядкування державного бюджету України так зв. „військового скарбу". Не забуває старий гетьман і за культурні справи, продовжуючи світлі Мазепині границі, він заряджує по всій Гетманщині збір пожертв для обнови Києво-Могилянської Академії. Тут до речі буде згадати, що син гетьмана Петро, полковник лубенський, був одним з найбільш освічених тогочасних українців. Він остільки добре володів французькою мовою, що провадив у ній свій щоденник. З тогож щоденника можемо довідатись про лектуру гетьманича, яка складалася головним чином з творів французьких авторів.

Чутка про ліпші часи, що настали з Апостолом для гетьманської України, широко рознеслася по всіх просторах української землі. З Правобережжя починають вертати ті, що повтікали туди перед москалями. Навіть непримиримі досі запорожці, які перебували в дуже тяжких умовах під татарською „протекцією", починають думати про поворот на Україну.

Не дивлячись на енерґійні заходи Апостола коло збереження української автономії, не вдалось йому запобігти висилці українських козаків і селян на тяжкі роботи — по будові укріплень поза межами України. Загалом російський уряд дивився на гетьманство Апостола як на тимчасову „передишку", аби занадто не дратувати населення зі смертю Данила Апостола. Дня 17. січня 1734 року, московські утиски відновились. Зокрема замісць гетьмана на чолі України поставлено знову зненавиджену „Молоросійську Колеґію", а фактичним правителем України став один з московських її членів кн. Шаховской. Але за добою Апостола лишається те, що був це чи не єдиний світлий епізод на тлі темряви поневолення, що настало на Україні після полтавської трагедії.

Добра заввага.

Учитель вимови може навчити нас, як говорити. Але він не може дати нам вказівок, коли говорити.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Річні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 9. січня, в 12. годині вполудне, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 84? Н. Вестерн Еве. Програма: річний звіт уряду, контр. комісії, вибір нового уряду на 1944 рік і нові справи. Просимо всіх членів і членкиць явитися на збори. — П. Тасильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

АМБРІДЖ, ПА. — Повідомляємо членів від. 276, що місячні збори відбудуться 9. січня, точно в годині 2. пополудні. Уряд просить всіх членів явитися на означений час, бо в 4. годині відбудеться фотоґрафія всіх членів і дітей, що є членами У.Н.С. Також просимо урядників і членів від. 34, щоб прийшли до фотоґрафії. — За уряд: Ю. Монастирський, предс.; І. Ліцовський, кас.; М. Фук, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тв. Укр. Січ, від. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. січня, в 3. год. попол., в У. Н. Домі. Просимо членів прийти на час. На річних зборах одобрено уряд з 1943 року на 1944 рік. — За уряд. О. Шмокалюк, предс.; В. Осохівський, фін. секр.; А. Кудлик, кас.; А. Яворський, рек. секр.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ. — Бр. св. О. Николая, від. 344, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 9. січня, в гали де все, точно в годині 4. пополудні. Обовязком є всіх членів прийти на ачс, бо будуть дуже важні справи до полагодження, також буде звіт з приходів і розходів за цілий рік та вибір уряду на 1944 рок. Члени, що не будуть на цих зборах, підлягають карі 1 дол., а урядник 2 дол. — Т. Присташ, пр.; Я. Резнік, кас.; П. Усак, рек. секр.; Гр. Ґеба, фін. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 75, відбудуться в неділю, 9. січня, точно в год. 1. пополудні. Просимо членів прийти на означений час, бо від 3. год. саля буде занята. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки. Також просимо членів привести зі собою хоч по одному новому членови, щоби ми могли дати бодай маленький дарунок Союзови на його 50-літний ювилей. На річних зборах вибрано той самий уряд на 1944 рік, а до помочі фін. секр. вибрано рекордового секр. Миколу Федюка. — За уряд. Н. Костирка, предс.; І. Слупецький, кас.; М. Присташ, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться у вівторок, 11. січня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі при Фліт ул. Просимо всіх членів прийти на збори і вислухати звіту з праці за минулий рік, а також взяти участь у вирішенню важних справ і ухвал. — М. Снадик, предс.; М. Оамоїл, кас.; В. Кушнір, секр.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ТАРЗАН, ч. 899. Живі машини.

TARZAN ENTERED THE "TANK" THEN BY PATIENCE AND CUNNING, HE COAXED THE ELEPHANTS INSIDE!

HE CALLED A COMMAND. THE HUGE BEASTS THREW THEIR POWER AGAINST THE CROSS-BEAMS. THE JUGGERNAUT MOVED!

THE WARRIORS CHEERED. THE DRUMS SOUNDED A STIRRING BATTLE RHYTHM!

MEANWHILE THE NAZIS WERE GATHERING A LARGE FORCE TO DESTROY TARZAN AND HIS COHORTS.

Тарзан вліз у „повз", а потім закликав слонів до себе.

Дав приказ, і великі звірі наперли всею силою й велика воєнна машина рушила.

Вояки закричали з радости. Бубни заграли воєнного маршу.

Тимчасом націсти збиралися великою силою на знищення Тарзана й його помічників.